

REŠEVANJE PROBLEMATIKE IN ORGANIZIRANJE ARHIVSKE SLUŽBE V PODJETJIH NA PODROČJU DRŽAV NEKDANJE JUGOSLAVIJE, KI SO V DELNI ALI POLNI LASTI SLOVENSКИH DRUŽB

Zlatko Vežjak *

UDK: 930.25(497.11)

Zlatko Vežjak: Reševanje problematike in organiziranje arhivske službe v podjetjih na področju držav bivše Jugoslavije, ki so v delni ali polni lasti slovenskih družb. Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja. Zbornik referatov z dopolnilnega izobraževanja, Maribor 4/2005, št. 1, str. 419-422.

Izvirnik v slovenščini, izvleček v slovenščini in angleščini, povzetek v angleščini.

Avtor v prispevku obravnava problematiko organiziranja arhivske službe v podjetju, ki se nahaja na ozemlju Srbije in Črne gore, večinski lastnik tega podjetja pa je slovenska družba Primat d. d.

UDC: 930.25(497.11)

Zlatko Vežjak: Implementation of Archival Service in Companies Based in the Territory of the Former Yugoslavia Owned Partly or Entirely by Slovenian Companies. Technical and Field Related Problems of Traditional and Electronic Archiving. Conference Proceedings, Maribor 4/2005, No. 1, pp. 419-422.

Original in Slovenian, abstract in Slovenian and English, summary in English.

In his article the author discusses problems of the implementation of archival service in the company based in the territory of Serbia and Montenegro and owned in majority by the Slovenian company Primat d. d.

1. UVOD

PRIMAT d. d. je leta 1978 skupaj z Rudnikom uglja Baljevac na Ibru ustanovil TOZD Bratstvo Ušče. Vložek kapitala PRIMAT d. d. je bil 60 %. Tehnološko je bil TOZD opremljen za proizvodnjo kovinskega pohištva in manipulativne opreme. Leta 1991 so se zaradi razpada skupne države poslovne vezi pretrgale. Šele po 13 letih, to je konec leta 2004, je postal PRIMAT d. d. tudi pravno 60 % lastnik tega podjetja. Postopek vračanja je bil dolgotrajen in strokovno zelo zahteven. Na novo so se konstituirali organi upravljanja s petčlanskim upravnim odborom in izvršnim direktorjem.

2. STANJE DOKUMENTACIJE

2.1 STANJE PRED LETOM 1991

Arhivska služba je bila do leta 1991 organizirana v sklopu PRIMAT d. d. Dokumentacija se je arhivirala v Centralnem arhivu družbe v Mariboru. Prav ti

* Zlatko Vežjak, univ. dipl. inž. strojništva, Primat d. d., Maribor, vodja sektorja za razvoj in tehnologijo, Industrijska 22, Maribor.

ohranjeni arhivski dokumenti so v pravnem postopku doprinesli največ k vračanju deleža naše imovine. Med tem arhivskim gradivom je namreč tudi edini ohranjen izvod pogodbe o ustanovitvi takratnega TOZD-a z definiranimi lastniškimi deleži.

Prav tako je bilo celotno poslovanje TOZD-a Bratstvo Ušče podprto z enovito računalniško podporo (IBM AS/400) skupaj z vsemi ostalimi TOZD-i. Povezava s centralnim računalnikom se je vršila preko 24-urne neprekinjena povezave. Vsi podatki, vključno z varnostnimi kopijami, so se arhivirali na sedežu družbe v Mariboru, v samem TOZD-u pa le vse vrste papirnih izpisov. Leta 1991, ko se je poslovno sodelovanje prekinilo, je bila prekinjena tudi ta povezava in s tem tudi računalniška podpora.

2.2 STANJE MED LETI 1991 IN 2004

Pri pregledu stanja dokumentacije je bilo ugotovljeno, da v letih od 1990 do 2004 arhivska služba ni bila organizirana. Vsa dokumentacija je ostala pri uporabnikih, v večini primerov odložena v rednikih, in to v arhivskih in varnostnih omarah ter v arhivskih regalih. To je veljalo za vse vrste dokumentacije, poslovno in tehnično. Posamezne pisarne so bile prenatrpane z dokumentacijo, in to z arhivsko in takšno, ki je v uporabi pri tekočem poslovanju. Poslovanje z računalniško podporo (osebni računalniki) je bilo šele v povojih, zato se ni pojavila problematika arhiviranja elektronskih medijev.

V tem času se TOZD Bratstvo Ušče preimenuje v FMP EKONOM Ušče.

2.3 VELJAVNA ZAKONODAJA

Arhivsko gradivo, organizacija arhivske službe in vso poslovanje z dokumentacijo predpisuje »Zakon o Arhivskoj građi«, ki je bil objavljen v »Službenem listu Savezne republike Jugoslavije« št. 12/98. Pri preimenovanju države (Srbija in Črna gora), je ostala vsebina zakona nespremenjena, z metodo platnice se je spremenila samo pravna naslednica. V tem zakonu so točno predpisana časovna obdobja za arhiviranje posamezne vrste dokumentacije in arhivskega gradiva (2, 5, 10, 20 let ali trajno).

Arhiv Srbije in Črne gore je bil ustanovljen leta 2003 z namenom, da nadaljuje poslanstvo Arhiva Jugoslavije.

3. ORGANIZIRANJE ARHIVSKE SLUŽBE

Osnova za organiziranje arhivske službe bo »Zakon o Arhivski građi« z vsemi svojimi podzakonskimi akti in ostali predpisi, pravilniki in standardi s področja arhivske stroke, ki veljajo na ozemlju Srbije in Črne gore. Ker se načrtuje pridobitev certifikata kakovosti ISO 9001 in 14001 (enako kot ga že ima matična družba PRIMAT d. d.), je potrebno organizirati poslovanje z dokumentacijo in arhiviranje v okvirjih teh dveh standardov.

Postopek celovite organizacije bo potekal na naslednji način:

- Navezava stika z »Istorijskim arhivom Kraljevo«, informiranje o naših aktivnostih in strokovna pomoč pri postopku organizacije arhivske službe in popisu arhivskega gradiva;

- Pregled, popis in določitev obsega arhivskega gradiva;
- Določitev in ureditev ustreznega prostora (na osnovi dejanske količine arhivskega gradiva in ocene potreb vsaj za naslednjih 10 let);
- Oprema tega prostora. Načrtuje se postavitev arhivskih regalov s podestom in ognjevarna oprema za digitalne medije;
- Določitev pooblaščenih oseb (nekoga izmed zaposlenih) in izobraževanje;
- Izdelava Pravilnika o arhivski službi in poslovanju z dokumentacijo za FMP EKONOM Ušče;
- Preselitev arhivske dokumentacije iz pisarn posameznih sektorjev v prostor arhiva;
- Sprotno izločanje dokumentacije, ki ji je rok hrambe potekel (v soglasju z »Istorijskim arhivom Kraljevo«);
- Označevanje dokumentacije in označitev časa hrambe;
- Prenos določenega arhivskega gradiva v »Istorijski arhiv Kraljevo«, v kolikor zakonodaja to predpisuje;
- Priprava opreme in načina arhiviranja podatkov na elektronskih medijih;
- Tekoče poslovanje arhiva kot sestavnega dela strokovnih služb v firmi.

V fazi pregleda in selitve dokumentacije je potrebno ugotoviti, če se je v času, ko arhivsko gradivo ni bilo pod strokovnim nadzorom, del dokumentacije po pomoti ali namensko izgubil ali odtujil.

4. PROIZVODNI PROGRAM PRIMAT D. D.

Na posvetovanjih v Radencih v zadnjih 20 letih smo vas redno seznanjali z:

- proizvodnim programom PRIMAT d. d.,
- posameznimi izdelki, modeli in modifikacijami,
- novostmi,
- razvojem,
- predstavitvami v obliki razstav, prospektov in katalogov.

Proizvodni program PRIMAT d. d. ostaja v vseh teh letih enak, le deleži posameznih vrst izdelkov so se v zadnjem času spremenili. PRIMAT d. d. je eden izmed vodilnih proizvajalcev varnostne opreme v Evropi. Ta program sestavljajo:

- varnostne omare,
- blagajne,
- blagajne za bančne avtomate,
- varnostne prostore in trezorske prostore v modularni in masivni gradnji.

V proizvodni program kovinskega pohištva, opreme za arhiviranje in skladiščno opremo pa prištevamo:

- arhivske, knjižne in skladiščne regale,

- prevozne regale,
- arhivske omare,
- kartotečne omare,
- omare za načrte,
- delavniško opremo.

Razvoj novih izdelkov je usmerjen v pokrivanje vedno novih potreb tržišča, nenehno izboljševanje kakovosti, tehnološko opremljenost in okolju prijazno proizvodnjo.

Izdelki so preizkušeni in certificirani v največjih in najbolj priznanih preizkuševalnih in certifikacijskih laboratorijih v Nemčiji, Franciji, Španiji in Italiji.

PRIMAT d. d. je lastnik certifikata ISO 9001/2000 in od januarja 2005 tudi ISO 14001.

UPORABLJENA LITERATURA

- arhivsko gradivo PRIMAT d. d.

SUMMARY

IMPLEMENTATION OF ARCHIVAL SERVICE IN COMPANIES BASED IN THE TERRITORY OF THE FORMER YUGOSLAVIA OWNED PARTLY OR ENTIRELY BY SLOVENIAN COMPANIES

In his article the author discusses problems of the implementation of archival service in the company based in the territory of Serbia and Montenegro and owned in majority by the Slovenian company Primat d. d. Archival service will be organised according to the valid legislation of the county the company is based in and all the professional activities given up in the last 15 years related to the record management will be regulated. Until 1991 the company was a part of Primat d. d.

Zlatko Vezjak, univ. dip. inž. strojništva. V PRIMAT d. d. sem zaposlen 22 let. V tem času sem opravljal dela in naloge na področju razvoja, tehnologije in investicij. Na posvetovanjih v Radencih sodelujem redno zadnjih 15 let.